

Domisljava in neresnična je tudi trditev gospoda dopisnika, da so se izrazili učitelji goriške okolice, da bi ne volili učitelja iz ajdovskega okraja, ako bi kandidiral v kako važno korporacijo. Takega kot ste Vi, gospod dopisnik, bi gotovo ne volili, pač pa vsakega drugega tovariša!

2. Gospodu dopisniku: „Še enkrat zborovanje goriškega učiteljstva“ v 12. številu „Tovariša“ kličemo: „Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“ Kako in s kakšno pravico obsojate, gospod dopisnik, goriško učiteljstvo slovenskih okrajev na Goriškem, da ni zrelo in porabno za pričetek delovanja na stanovsko-gospodarskem in združnem polju? Mogoče iz tega, ker Vam ni hotelo na limanice? Ali mogoče zato, ker je moško in odločno nastopilo proti samooblastnemu teroriziranju sklicatelja shoda in preprečilo nadaljno zborovanje, ko se je odstranilo, kar imenujete Vi brezobzirno in žaljivo postopanje.

Predsednik dež. učit. društva in starejši (!) zastopnik učiteljstva v c. kr. šolskem svetu za goriško okolico se ne le odvezuje dolžnosti sklicevati in voditi učiteljske shode, ampak mu učiteljstvo odločno prepoveduje samovlastno nastopanje v tako važnih zadevah — na račun slovenskega učiteljstva goriške dežele.

Čudom se čudimo, da ni gospodu dopisniku znano, da je učiteljstvo na Goriškem eminentno organizovano v okrajnem in deželnem društvu ter častno zastopano v dični „Zavezi“ in na vsem stanovsko-gospodarskem in združnem polju.

Odbor učiteljskega društva za goriški okraj.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo v soboto, dne 13. t. m., ob 1/2. uri popoldne v dekliški ljudski šoli v Rudolfovem. Zborovanja z občnim zborom se je udeležilo malone vse učiteljstvo tega okraja. Da se učiteljstvo ni ustrašilo dolge poti, stroškov in vednega slabega vremena, je bilo gotovo vzrok predavanje gosp. prof. Frana Suherja o risanju na ljudski šoli, kateri se je radovoljno odzval povabilu ter prišel med nas.

Gospod predsednik otvori zborovanje, pozdravi navzoče učiteljstvo, zbrano v tako častnem številu, predstavi gospoda profesorja ter mu da besedo. — Gospod profesor pravi, da se je z veseljem napotil v oni del Kranjske dežele, kjer sta se rodila slavna pisatelja Levstik in Stritar, kjer je vsetransko deloval na polju narodne prosvete pisatelj „bajk in povesti o Gorjancih“,

kraja. — Take črtice sem objavil o Idriji, Ljutomeru in o Krškem.

Med hrvaškimi pesniki je znamenit poleg drugih tudi Trnski. Ta je objavil nekako že pred 40 leti v prozi povest „Učitelj Dobrašin“. V tej povesti je slikal plodonosno delovanje hrvaškega učitelja na kmetih; to povest sem bil že pred 30 leti na kratko prikrojil za slovenske razmere in jo namenil družbi sv. Mohorja, ker sem z njo nameraval vplivati na starše, da bi bili naklonjeni šoli in učiteljem. Povest od družbe ni bila sprejeta. Zaraditega sem jo bil priobčil v svojem listu in preskrbel potem še tisoč ponatisikov, ki so romali večinoma brezplačno med hvaležne ljutomerske kmete. Do družbe sv. Mohorja sem imel vedno tisto naklonjenost, ki jo ima še dandanes do nje ves izobraženi in neizobraženi slovenski svet. Zato sem ji naklonil še dva večja spisa: neko popularno razlaganje kemije in „Slovenski obrtnik“.

Od teh spisov žalibog ni nobeden zagledal belega dne. Spis o kemiji je bil posnet po nemškem originalu Bernsteinovem, ki je imel že takrat preveč zastarele znanstvene nazore o kemiji; zakaj znano je, da je ta stroka znanstva z elektriko vred

J. Trdina, ter preide k predavanju. Govoril je najprej o teoriji ter prišel v lepem prehodu iz teorije v prakso. Predavanje je bilo vseskozi zanimivo in dovršeno. Učiteljstvo je z zanimanjem sledilo predavanju, katerega je gospod profesor oživil s slikami in risbami učencev in učenek deške in dekliške c. kr. vadnice ter šole pri sv. Jakobu v Ljubljani. Podal nam je tudi načrt za posamezne razrede in oddelke ter pokazal kako se preide od stopnje do stopnje, od lažjega k težjemu ter k perspektivi. Končno odgovori gospod profesor še na nekatera vprašanja, nakar se mu gospod predsednik v imenu učiteljstva zahvali za trud.

Nato se je nadaljeval občni zbor. Gospod predsednik poroča o društvenem delovanju v tekočem letu. Blagajnica izkazuje prebitke. Občni zbor sklene pristopiti z enim deležem k učiteljski tiskarni.

Kot delegati k zborovanju „Zaveze“ so se oglasili gospodje: nadučitelj Martin Matko in Fran Dular, Vode Anton, gđ. Avrelja Vrezec in gđ. Hermina Bukovic.

Nato se voli nov odbor. Predsednikom je izvoljen gospod nadučitelj Martin Matko.

Na koncu zborovanja se zahvali gosp. M. Matko dose-danjemu predsedniku c. kr. okr. šol. nadzorniku Josipu Turku za uspešno delovanje, pod katerim se je društvo zopet oživelilo in lepo čvrsto deluje.

Na snidenje pri prihodnjem zborovanju dne 6. junija v Mirni peči.

Pedagoško društvo v Krškem je priredilo dne 11. t. m. v prostorih krške meščanske šole zborovanje, ki se ga je, dasi je deževalo, udeležilo do 40 oseb, zlasti učitelje. Gospod predsednik, strokovni učitelj K. Humek, je otvoril zborovanje pojasnil skioptikon ter uporabo in pomen tega učila za šolo in ljudska predavanja. Gosp. c. kr. okraj. šol. nadzornik L. Stiasny je opozoril, koliko se stori v Ameriki in na Francoskem za nadaljno izobrazbo ljudstva. Z veseljem je konstatiral, da se je tudi kranjsko učiteljstvo, zlasti ono krškega in litijskega okraja, posvetilo tej velevažni nalogi. V krškem in litijemskem okraju se je v zadnjih dveh mesecih priredilo šest roditeljskih večerov s poljudnoznanstvenimi predavanji. Za jesen se pripravlja še 20 predavanj. Diapozitive za ta predavanja bosta preskrbeli okraj. učit. knjižnici krškega in litijskega okraja. Diapozitive in spisana predavanja bo shranjeval in izposojeval šolam omenjenih dveh okrajev odbor okraj. učit. knjižnice v Krškem. Gospod nadzornik je končal svoje poročilo s pozivom, naj učiteljstvo s prirejanjem roditeljskih večerov sodeluje pri izobraževanju ljudstva in pospešuje stik šole z domom. Gospod strokovni učitelj Humek je nato predaval o zgodovini umetnosti, in sicer o stavbarstvu. (O slikarstvu in kiparstvu bo predaval pozneje.) Svoje poročilo je pojasnjeval z več kot petdesetimi skioptičnimi slikami. Zbrano učiteljstvo je z vidnim zanimanjem sledilo predavanju.

najbolj napredovala v preteklem stoletju. — Družba sv. Mohorja je za slovenske kmetovalce izdala že nebroj pouka za slovenske obrtnike pa žalibog še skoro nič.

Ker se je pa začelo z uvedbo obrtnega zakona leta 1883. živahno življenje med obrtniki, ko so se uvedli, oziroma na novo oživelili stari rokodelski cehi (zadrage), sem si štel nekako v domoljubno dolžnost, da sem premišljeval vprašanje obrtništva, njega zgodovino, njegove težnje itd. Nabral sem raznovrstnega gradiva in ga izkušal zvezati v nekako celoto, ki pa družbi sv. Mohorja zopet ni ugajala; vrla družba je mislila, da bi morala biti knjiga spisana od posebnega strokovnjaka in biti ilustrovan.

Takrat pa to na Slovenskem ni bilo mogoče, ker še nismo imeli niti ene slovenske obrtne šole. Književno izobraženih slovenskih obrtnikov ali rokodelcev in pisateljev obenem pa žalibog še dandanes menda nimamo.

Ko sem bil pred leti urednik „Domovine“, ki je takrat izhajala komaj dvakrat na mesec, je prilagal Drag. Hribar temu svojemu listu tudi prilogi „Slovenski kmetovalec“ in „Slovenski obrtnik“. Prvo prilogo je urejeval g. Praprotnik, nadučitelj v

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj se je dne 4. t. m. razšlo s srčno željo „Na svidenje pri enakem užitku!“ — Čemerila je zunaj vodena padavica pomladnega dne, a v društveni sobi je 11 tovarišic in 29 tovarišev živahno razpravljalo o stanovskih zadevah in intenzivno poslušalo temperamentno predavanje tovariša Peska o „V obrambo šole in učiteljstva“, I. del; iz ostre tišine se je pojavilo odkrito priznanje, pričajoče, da je govoril predavatelj iz duše v dušo.

Priroda se probuja, vstaja; tudi mi veselo opazujemo, da se vrši v duši naših tovarišic preobrat k zavednosti stanovske dolžnosti; brezbrizno spanje se umika vzajemnemu delovanju. Skupno delo, skupni interesi! Zato prihajajte vsi in vse redno k zborovanjem! Tu najdemo ognjišče, kjer se ogrevajmo za sveto stvar vzgeje v svojo in narodovo korist; torišče, kjer se spoznavajmo med sabo; kjer se naj goji — braneč drug drugega in vsak vse — vzajemnost in bratoljubje. S svojo udeležbo uničimo vse predsodke, ki so se morda pojavili zaradi našega nezanimanja; zatorej — tovarišice, stopite v naš delokrog in posvetite društvu nekaj trenutij, nekaj svojih moči.

Da ne bi bil dež preprečil pevske vaje, ki je vedno določena uro pred zborovanjem, bi bila zaorila slovanska pesen iz pevskih grl.

Društvo upa, da nihče ne zamudi prihodnjega zborovanja, zatorej „Na snidenje!“ D r.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. marca v Konjicah. Obisk je bil jako povoljen; navzočih je bilo 22 članov.

Na dnevnem redu je bila hospitacija v V. razredu konjiške okoliške šole. Tovariš Kožuh je obravnaval glavne pojme Kernove teorije ter ustregel s to praktično demonstracijo želji vseh društvnikov. Podavanje je bilo jako uspešno in prav poučljivo. Učenci so sledili z veliko zanimivostjo razpravi, bili so vneti za snov, zakaj odgovarjali so na vsa vprašanja točno in določno. Pokazali so, da se v tem predmetu lahko mnogo dožene z dobro voljo, s strogo pazljivostjo in s praktičnim razkazovanjem. Napravil nam je g. podavatelj s to uro mnogo užitka. Pri razgovoru se drugega ni moglo dodati, kakor da se je g. referentu izrekla od vseh navzočih prav iskrena hvala za trud in prošnja za drugo slično obravnavo.

Na povabilo, oziroma prošnjo, ki jo je poslal tovariš predsednik velezaslužnemu ravnatelju g. Schreinerju v Maribor v svrhu predavanja v tukajšnjem društvu, je gosp. ravnatelj blage volje obljubil, nam podati razpravo: „O analizi duševnega obzorja otroškega.“

Gornjegrajsko učit. društvo obljublja v dopisu, da nas bo podpiralo po vsi moči, ko napravimo izlet v Savinsko dolino in Solč planine. Poslalo je tudi celo kolekcijo razglednic in fotografij štaj. Svice ter še s tem privabilo marsikaterega k udeležbi.

Pretrsevalo se je o uradni učiteljski konferenci glede časa in tem, o nakupu novih knjig za društv. knjižnico, o nabiranju nadaljnjih doneskov za Malenškov nagrobni spomenik.

Mozirju; za vsebino druge priloge, t. j. „Slovenski obrtnik“, sem pa skrbel jaz in zanjo porabil veliko večino tistega rokopisa, ki sem ga namenil družbi sv. Mohorja. Tako pa ni bil popolnoma zaman moj trud, ki sem ga imel s sestavljenjem „Slovenskega obrtnika“.

Ako se človek hoče pečati le preveč z raznovrstnimi rečmi, mu seveda marsikaj izpodleti. Ta občutek ni prijeten. Človek je imel trud in stroške zastoj, in ljudje se mu še posmehujejo.

Nekateri se mu celo posmehujejo: Schuster bleib' bei deinem Leisten; drugi ga pa tolažijo s slabo uteho, češ: Wer den Schaden hat, muss auch den Spott mit in den Kauf nehmen. Če pa imamo pri svojem početju dobro zavest, da smo s svojim podjetjem le koristiti hoteli, koristiti svojememu milemu narodu, nas take zabavljice ne pečejo. Pri svojem raznovrstnem delu smo se dobro počutili, kakor že veli latinska prislovica: Variatio delectat.

(Dalje)

G. Brumnu se končno dovoli prispevek iz društvene blagajnice v znesku 40 K, da se udeleži na Dunaju se vršečega kongresa za varstvo otrok. O.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 3. m. m. v Ormožu svoje zborovanje, katerega se je udeležilo 21 članov. Gosp. Dom. Serajnik je svoje podavanje „Nekaj novih misli o pevskem pouku“ nadaljeval ter govoril o sledečih točkah: 1. Razpoloženje (Stimmung) v pevski uri. 2. Obseg pevskega pouka po notah. 3. Pevska Začetnica. Zborovalci so izrekli željo, da objavi g. podavatelj celo razpravo v „Popotniku“.

K predlogu, ki je bil 3. jan. t. l. sprejet, da plača vsak, ki iz kateregakoli vzroka izostane od zborovanja 50 vinarjev v društveno blagajnico, dostavlja še gosp. Šalamun, da naj plačajo isto kazen vsi isti udi-udeleženci, ki stanujejo na mestu, kjer se zboruje, ker ti baje nimajo nobenih posebnih izdatkov za ta dan in ne izgube nobenega časa. Ta dostavek je bil sprejet.

Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek, 2. maja t. l., v Ormožu. Začetek ob polu 11. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Razgovor o redu za šolske sluga. (Ta predmet je na dnevnem redu letošnje uradne konference. 4. Volitev odposlanca za delegacijsko zborovanje „Štaj. Lehrerbunda“ 9. maja t. l. v Gradcu. 5. Navsveti in predlogi.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 25. t. m., ob eni popoldne v Šmarju.

Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Razprava: Astronomična učna slika o solncu, tov. Zidar. 3. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. 4. Slučajnosti.

Ker je to zborovanje nujno potrebno, vljudno prosim za obilno udeležbo. Strmšek.

Slavno vodstvo „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v Celju se vljudno opozarja, da nasprotuje njegov poziv v zadnji številki „Učit. Tov.“ pravilom „Zveze“ in sploh načinu naše organizacije. Okrajna društva kot taka niso v nikaki zvezi z „Lehrerbundom“, ona mu torej ne morejo pošiljati društvenine, pa tudi ne priglasiti svojih delegatov. Za ta slučaj v naših pravilih niti poskrbljeno ni, ker je le „Zveza“ član „Lehrerbunda“.

Ker je pa sedaj stvar nujna, bo menda najpravičneje, če se zberejo dne 9. majnika upravni odborniki „Zveze“ v Gradcu, ti so pa itak že voljeni pri vsakem društvu, ki je član „Zveze“.

Kar se pa tiče imenika članov in društvenine, to bo pač morala „Zveza“ urediti. Čemu smo pa sploh osnovali „Zvezo“, če bi sedaj niti društvenine ne pobrala in svojega imenika ne sestavila?

Opomba. To se javi tem potom, ker je drug način bil do sedaj brezuspešen. Član.

Učiteljski izlet v Poljčane. Kakor smo že poročali izleti „Slovenjebistriško učiteljsko društvo“ dne 2. maja t. l. v Poljčane, in sicer zaradi ugodne leže tega kraja tudi v slučaju slabega vremena.

Redkokdaj se slovenskemu učiteljstvu spodnještajerskemu nudi prilika tovariških sestankov v večjem obsegu. Zategadelj pa se torej obračamo do vseh bratskih društev južnega Štajerja, zlasti pa do učiteljev v mariborskem, ptujskem, šmarskogorskem, konjiškem in celjskem okraju, da prihite imenovani dan v lepo dravinjsko dolino, ob znožje zelenega Boča!

Zborovanje se vrši v šoli ter se začne ob pol desetih predpoldnem.

Gospod dr. Ljudevit Pivko, c. kr. profesor v Mariboru je na prošnjo društva blage volje obljubil ta dan predavati ter si v to svrhu pripravil referat:

„Tisk prvih slovenskih knjig. Novi doneski k zgodovini slovenske književnosti.“

Z veseljem pa smo sprejeli tudi vest, da se tovariši iz sosednjih okrajev kanijo v času primernih zadevah oglasiti k besedi.

Oglase za obed, ki se blagovolijo vposlati vsaj do 27. aprila, sprejemata gosp. Ljudevit Varl, učitelj v Poljčanah, ali pa gosp. Boštjan Krotky, učitelj v Studenicih pri Poljčanah. Oglasu naj blagovoli vsakdo dostaviti, če se udeleži tudi v slučaju slabega vremena.

Zborovanju sledi zabavni del s petjem i. t. d. Vsak pevec naj prinese s seboj „Moh. pesmarico, II. del“, ter naj pregleda poprej zbor št. 3, 7 in 24.

Tovarišice, tovariši! Na veselo snidenje v Poljčanah!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo ob jako mnogobrojni udeležbi 19. dne marca v navadnih prostorih v Celju. Tovariši in tovarišice so z mnogobrojnimi svojim posetom pokazali, da v njih srcih plapolja prava stanovska zavest, družna enako misleče in delujoče v trdno vez, ki je ne more razdreti nobena sovražna sila. Čim zavednejši pa bomo, tem več vpliva si bomo pridobili med narodom, ki ravno v teh razburkanih časih, ko se ljudstvo otresa stoletnih k tlom ga tiščočih spon, potrebuje zavednih in značajnih učiteljev.

Iskreno je pozdravil tovariš predsednik mnogostevilne člane, zlasti pa goste gđc. Klančnikovo iz St. Lorenca, ravnatelja g. Lapajneto iz Krškega, ki je prišel predavati o slovenskem posojilništvu, in tovariša nadučitelja g. Gnusa iz Dola, predsednika novemu bratskemu društvu, potem še gđc. Cererjevo in na novo pristoplo članico gđc. Sajovičovo. V nadaljnjem svojem govoru je omenil predsednik zadnji sestanek v Gradcu, ki se ga je udeležilo impozantno število tovarišev iz vseh krajev zelene Štajerske, zlasti je bilo slovenskega učiteljstva toliko, da je mnogobrojni nastop slovenskih učiteljev in učiteljic imponiral nemškimi tovarišim. Tudi naše društvo je bilo v velikem številu nad vse častno zastopano. Dasi ne vemo, kakor pravi predsednik, kakšen bo efekt — dosti ni pričakovati, kakor se čita v listih — vendar sladko zavest imamo, da smo za svoj ugled pripravljeni žrtvovati vse. Izraža še posebno hvalo v Gradcu navzočim tovarišim iz našega društva.

Potem je govoril o nekem članku „Domovine“, ki trdi, da je slovensko učiteljstvo premalo zavedno in premalo narodno vzgojeno. Istina pač to ni, zakaj učiteljstvo stori še več ko svojo dolžnost in se vedno drži besed Gregorčičevih: „Dolžan ni samo, kar velewa mu stan — kar more, to mož je storiti dolžan!“ Da bi le tudi drugi sloji toliko storili kakor učitelji! Naše društvo mora pač obsojati tako pisarjenje „Domovine“.

Razgovor navede tudi na občinske volitve na Polzeli, kjer so Nemci vse sile napeli, da bi dobili občinsko zastopstvo v svoje roke. Ker je tamošnje učiteljstvo složno nastopilo z domačini Slovenci napram tujim vsiljivcem, ga je napadlo nemško časopisje v prav pobalinskem tonu, očitajoč med drugim, da slovensko učiteljstvo ni politično zrelo, predsednik prečita dopis v „Slov. Narodu“, zadevajoč občinske volitve in ravnanje Nemcev. Razmotrivajoč ta članek, preide na naše pol. učit. glasilo, ki je dobro. Vendar bi moralo biti naše glasilo najboljše informirano o vseh dogodkih po Slovenskem, tičočih se učiteljstva, a ne more biti, ker je predaleč ob periferiji. Težko, da bo urednik opazil ta članek v „Sl. N.“ in vsi zadevi posvetil potrebno pozornost. Saj pa mu skoro ni mogoče, ker urednik učiteljskega glasila ni samo urednik, ampak ima še nebroj drugega dela in skrbi. Zato se mora učiteljstvo izreči, naj bo uredništvo „Učit. Tovariša“ v središču Slovenije — v Ljubljani — že iz tehniških vzrokov, njega urednik pa mož, ki bi naj povsod sam posegel aktualno v vse politiske dogodke, zadevajoče učiteljstvo, in bi imel sam vse v pregledu. Naše društvo torej naj nasvetuje, da direktorij „Zaveze“ ukrene potrebno z ozirom na uredništvo.*)

Tovariš predsednik pa končno poudarja, da ni smeti misliti, da bi bil proti vrlo zaslužnemu tovarišu in uredniku našega glasila, gospodu Ganglu, ki je nad vse spoštovanja vreden.

Preglednik tov. Brinar je našel račune v redu in predlagal, da se da gđc. blagajničarki absolutorij; v zadevi računov je dal še potrebnih nasvetov.

Tov. Voglar je predlagal naj se naše društvo udeleži izleta v Poličane dne 2. maja, kamor napravi izlet slovenjebistriško in mariborsko učiteljsko društvo. Sklenilo se je, da se društvo ne udeleži oficialno izleta, posamezniki pa naj le uporabijo to priliko.

Nato je ravnatelj g. Lapajne predaval o slovenskem posojilništvu namesto zbolelega ravnatelja „Zadružne Zveze“ v

*) Tu je tov. Gradišnik sodil prehitro, o čemer ga uveri današnja številka. Informacije dohajajo vsem listom od tistih, ki so o dotični zadevi najbolj poučeni. Noben urednik ne more biti vsegavečen in povsod pričujoč. Naš urednik dela in stori, kar je v danih razmerah sploh mogoče. Ako se pa izvrši predlog tov. Gradišnika, bo naš urednik prvi, ki mu bo od sreča hvaležen. Torej na delo!

Uredn.

Celju, g. Fr. Jošta. Prav zanimivo je očrtal postanek slovenskih posojilnic, omenil g. Miho Vošnjaka, očeta sloven. posojilništva, in snovanje prve posojilnice na Slovenskem v Ljutomeru, kjer je bil g. ravnatelj sam navzoč. Podaval je o zadružnem zakonu iz leta 1867. in leta 1873., navajal razliko med posojilnicami in hranilnicami, o Schulze-Delitzschvih in Raiffeisenovih posojilnicah, obširno je opisal delovanje g. Mihaela Vošnjaka, ki je vse denarne zavode združil v „Zadružno Zvezo“. Poudarjal je veliko dobroto Raiffeisenovih posojilnic za ljudstvo, kjer se dobi za malestroške posojilo, a ljudstvo samo se navaja k štedljivosti, dobiček denarnega zavoda pa ostane v domačem kraju. Priporoča „Zadružno Zvezo“ v Celju in učiteljem snovanje novih posojilnic, ki bi jih po Štajerskem še lahko bilo do 50. Omenja tudi neki ministrski odlok, ki dovoljuje učiteljstvu sodelovanje pri denarnih zavodih.

En tovariš predlaga, naj centrala „Z. Z.“ učiteljstvu sama priporoča in ga opozori, kje bi se dale snovati nove posojilnice. G. ravnatelj je obljubil to željo predložiti centrali v uvaževanje. Obenem smo imeli tudi priložnost videti nove hišne nabiralnike.

Koncem svojega predavanja je ravnatelj g. Lapajne žel burno pohvalo, in iskreno se mu je zahvalil v imenu vseh tovariš predsednik za njegov trud.

Ker meseca aprila zboruje sosedno bratsko društvo, odpade sestanek našega društva, vrši se pa 9. maja.

Goriško.

Zborovanje učiteljskega društva za goriški okraj se vrši dne 2. maja t. l. ob 10. predpoldne v Gorici v kavarni „Central“ s temle dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Reminiscence učiteljskih shodov z dne 6. decembra 1906. in 7. marca 1907. 4. Volitev delegatov k „Zavezinemu“ zborovanju. 5. Razni predlogi.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je zborovalo 4. t. m. v Nabrežini.

Udeležba je bila še zadostna. Kot običajno so nas tudi takrat posetili nekateri tovarišice in tovariši iz sosednjih šolskih okrajev.

V svojem uvodnem govoru je priporočal predsednik, naj pridno podpiramo stanovske liste in povzeta. Na to je tajnik prečital zapisnik zadnjega zborovanja.

Najlepši izmed vsega bil pa je pri iem zborovanju referat „Brezžični brzozav“, ki nam ga je podal tovariš Gruntar. Poročilo je bilo tako interesantno in temeljito, da je človek mislil, da ima pred seboj kakšnega profesorja srednjih šol. Zato je pa referent tudi žel izvršetkom zaslužni aplavs. Škoda je bila le, da ni imel nazornih aparatov, ki bi mu delo izdatno olajhčali ter nastop napravili še interesantnejši. Slike so bile sicer jako jasne, ali aparat je pa vedno le boljši od slike. Umevno je pa, da tega ni pač tako izlahka dobiti.

Koncem se je prešlo na razgovor o nameravanem novem stanovskem listu na Goriškem. Ves zbor je bil mnenja, naj bi se tega za sedaj ne ustanovilo.

Slednjič se je razgovarjalo tudi o remuneraciji za vodstvo šolske matice, ki je niso dolžni voditi več po novem šolskem in učnem redu šolski voditelji, ter s tem sklenilo zborovanje.

Iz odbora „Tolmínskoga učit. društva“. V zadnji odborovi seji, ki se je vršila dne 7. t. m., so se rešile sledeče zadeve:

Tajnik je poročal o vlogi na c. kr. deželni šolski svet za prireditve desetdnevnega risarskega tečaja, ki naj bi se vršil v Tolminu o Binkošti. Ob tem času bi se priredila tudi predavanja „Slov. Šol. Matice“, ki se je drage volje odzvala prošnji našega društva. Predavali bodo gg. ravnatelja Schreiner in Bežek ter c. kr. nadzornik Finšger. Vzpored in čas objavimo pravočasno in smo prepričani, da tolminsko učiteljstvo pokaže z obilo udeležbo svoje hrepenenje po nadaljni izobrazbi, pa tudi svojo stanovsko zavednost. Dolgo časa smo spali; neprijetno in žalostno so popisani zadnji listi v kroniki našega nastopanja in delovanja: čas je, da se učiteljstvo samozavestno in neustrašeno dvigne!

Odbor je vzel na znanje izvršitev prošenj in vlog po tajniku na „Slov. Šol. Matico“ zaradi predavanj; na deželno učiteljsko društvo, da ukrene potrebno za zvišanje nagrade za pouk v

nemščini; na ravnateljstvo c. kr. učiteljskega v Kopru, da se omeje zahteve iz glasbe ter se uspešneje poučuje kmetijstvo: na vodstvo „Zaveze“ glede izdajanja učiteljskega politič. lista za ljudstvo.

Stališče, ki ga zastopa odbor vprašanja ustanovitve polit. lista za ljudstvo, je ono, ki ga je določil že občni zbor, dne 7. septembra 1906. Dotični sklep se glasi: „Političen list za ljudstvo, ki bi ga izdajalo učiteljstvo, bi moglo ustanoviti, vzdrževati in uspešno širiti le skupno slovensko učiteljstvo“. Zaradi tega smo proti ustanovitvi lista samo za Goriško in se popolnoma strinjamo s sklepom goriškega učiteljskega shoda. Razmere so sedaj take, da bi naredilo učiteljstvo veliko napako, ko bi se spuščalo v ustanovitev nove stranke. Zato zavračamo napade na osebe, ki so preprečile učiteljstvu nepotrebno blamažo.

Odbor sklene, da iz stanovske solidarnosti povrne tovarišu Bajtu na tuk. učiteljstvo pripadajoči del stroškov za prireditve prej omenjenega shoda. Tajnik.

Politiški pregled.

* **Iz kandidatnega govora župana Ivana Hribarja.** Dne 7. t. m. je bil v Ljubljani shod, kjer se je predstavil župan Ivan Hribar kot državnozborni kandidat. V njegovem govoru nas zlasti zanimajo ta-le izvajanja: Ena najnujnejših socialnih nalog je zdaj izboljšanje gmočnega stanja učiteljstvu. Ako se govori o izboljšanju razmer proletarstva, moramo poudarjati, da je učiteljstvo naš duševni proletarec, ki pred vsem potrebuje nujne pomoči. Reklo se mi bo, da to izboljšanje spada v deželni zbor. Res je — zdaj. Pomisliti pa je treba, da se vsem deželam v Avstriji godi slabo, njih finance so v žalostnem stanju. Zato se je že pogosto izrazila želja, naj bi te finance sanirala država, in se je vselej zatrjevalo, da naj vlada prevzame od dežel breme učiteljskih plač in se učiteljstvo podpravi. Učitelj je vendar odgovoren le vladi in sikiran le od nje, zakaj bi ta ne skrbela zanj. Seveda se vlada brani tega bremena. Vendar jaz bom to vprašanje sprožil pri raznih strankah. Dasi ni pričakovati, da bi takoj sprva dosegel svoj cilj, bom vendar ponavljal svoj predlog, dokler mu ne bo ugodeno. — Da prevzame država učiteljske plače nase, je za nas Slovence največje važnosti. Dunajski parlament bo imel priliko, nadzirati učiteljske razmere na Štajerskem in Koroškem, kjer je dandanes slovenski učitelj izročen na nemilost nemški deželni upravi. Isto velja za Primorsko in Istro. — V Avstriji ga ni naroda, ki bi ne imel svojih srednjih šol. Izvzet je samo slovenski. Vprašam: zakaj sedanja slovenska delegacija ni zahtevala slovenskih srednjih šol? Na Dunaju ne manjka razpoloženja za to, treba je le našega energičnega zahtevanja. Slovenske srednje šole moramo dobiti. — Isto je z učiteljskim. Ali ni sramota, da imamo v Ljubljani nemško učiteljsko? Ta sramota se mora odvzeti od našega naroda. Slovensko učiteljsko zahtevamo. — Kadar bomo imeli slovenske srednje šole, je prvo, da dobimo vseučilišče. V tem oziru bodo morali postopati slovenski poslanci oprežno, previdno in odločno. Upam, da bo imel novi državni zbor več smisla za kulturne potrebe slovanskih narodov, in da bo slovenskim poslancem olajšano njih stališče v tem oziru. Kadar dobimo vseučilišče v Ljubljano, bo mnog slovenski mladenič, ki zdaj zaradi pomanjkanja sredstev ne more dokončati svojih študij, prišel do boljšega kruha, ki se zdaj reže samo Nemcem. Zato se bo treba z vso silo zavzeti, da dobimo slov. vseučilišče. — Obrtna državna šola v Ljubljani je že priznana od države, vendar se še ne gradi, ker še ni dovoljen potreben kredit za njo. Ta šola bo eminentne važnosti za Slovence, ker bodo izhajali iz nje delovodje in učitelji. Ta pridobitev bo zlasti važna za delavski stan, ker bo delavskim sinom omogočeno, da postanejo delovodje in učitelji.

* **Rimski duhovniki ne smejo biti narodni.** Iz Prage poročajo, da je kardinal baron Skrbensky izdal okrožnico na podrejeno duhovščino, kjer pozivlja duhovnike, ki so proglašeni kot češko-narodni kandidati, naj odstopijo od kandidatur. Med resnično narodnimi duhovniki je ta prepoved povzročila hudo razburjenje in pripravila se baje proti rimskemu kardinalu nekaj podobnega kakor svoječasnno proti Kohnu. — Gospodje, ki služijo Rimu, so povsod enaki.

* **Hrvaška zastava na ogrsko-hrvaški zbornici.** Dne 8. t. m. so hrvaški poslanci v ogrsko-hrvaškem državnem zboru

v Budimpešti opazili, da ni bila na parlamentarni zgradbi razvešana tudi hrvaška zastava, kakor je bilo to doslej v navadi. Zaraditega so se najprej pritožili pri vladi, potem pa pri predsedniku zbornice, Justhu, ki je izjavil, da se ima na temelju nagodbe iz leta 1868 le tedaj razvesiti hrvaško zastavo, ko se razpravlja o stvareh, tičejočih se Hrvaške. Ker je pa sedaj na dnevnem redu zakon o plačah ogrskih učiteljev, ki se Hrvatov ne tiče, ni treba razvešati hrvaške zastave. Hrvaški poslanci so pa izjavili, da morejo hrvaški poslanci v vsaki seji prositi za besedo k dnevnemu redu. Nato se je predsednik vdal, ter dal zopet razvesiti hrvaško zastavo. Obenem je zagotovil hrvaške poslance, da bo odslej na parlamentu poleg ogrske vedno plapolala tudi hrvaška zastava.

* **Grški patrijarhat je odklonil unijo z Rimom.** Francoski Asumptionisti, ki so se naselili v Carigradu, so nedavno razširjali brošuro, v kateri se je pozivljalo Grke na unijo z Rimom. Na to brošuro je pred par dnevi odgovoril uradni organ grškega patrijarhata, „Ekleziastiki Alithia“, ter nazval taka stremjenja otročja, škandalozna in brezkoristna; navedel je tudi zgodovinske spomine proti združitvi. Pomemben je pa zaključek, ki pravi: „Ako želi Rim odkritosrčno združitev, tedaj se mora zadovoljiti, biti primus inter pares (prvi med enakimi) ter se mora povrniti k dogmatičnemu in kanoničnemu stanju, kakor je obstajal pred razkolom, in ki je temeljil na evangelijih in odredbah apostolov in cerkvenih zborov. To je pot do zaželene unije.“

* **Nemiri na Romunskem.** Iz Bukarešte poročajo, da vzlje vestem, objavljenim od uradne strani, na Romunskem ne vlada še popoln mir. Še vedno vre v raznih okrožjih, a vojaki imajo vedno mnogo posla, da vzdržujejo red. Avtentičnih vesti ni možno dobiti, ker so brzoglavne in telefonske vesti podvržene strogi cenzuri. Vesti, poslane v svet od uradne strani, češ, da prinašajo kmetje nazaj ugrabljenе stvari, so vse izmišljene. Vlada izganja Žide iz vasi.

* **Druga mirovna konferenca v Haagu.** Dne 15. junija t. l. se sestane v Haagu 47 odposlancev 47 držav, da se posvetujejo o vprašanju mednarodnih sporov. Program za to konferenco obstoji iz teh-le točk: 1. Mednarodno mirovno sodišče za mednarodne spore. 2. Vojne na kopnem. 3. Pomorske vojne. 4. Omejitev vojen kot poseben predmet. — Ni čuda, da ta konferenca že zdaj v visoki meri zanima ves politički svet in dela skrbi diplomatom raznih držav. Med državami se menjajo javne in tajne note in cirkulari, vsaka država, ki je na tem zainteresovana, si že zdaj išče zaveznikov za eventualne predloge in protipredloge, ki se bodo stavliali na tej konferenci. Tajni svetnik pl. Martens je obhodil tekom tega leta vsa glavna mesta v zadevi mirovne konference. Nemški kanceler Bülow se je v isto svrhu sestal z italijanskim ministrom v Rapallu. Splošno se poudarja idealni smoter te konference, vendar vsaka država misli le na svoje realne interese, s temi interesi si bo prizadevala spraviti v zvezo eventualne sklepe mirovne konference. Z drugimi besedami: vsaka zainteresovanih držav bo pod prevezo raznih navidezno idealnih predlogov, oziroma protipredlogov in pod krinko bliščečih fraz zasledovala le svoje sebične namene. Konferenca nosi sicer lep naslov mirovne konference; če pa pogledamo glavne točke programa, ki razpravljajo o načinu, kako naj se vršijo vojne na kopnem, pomorske vojne itd., potem bi se nam zdel bolj primeren naslov: Konferenca vojne prava. Vsekakor pa dogodki zadnjih let opravičujejo vsak pesimizem. Saj je pač krvava ironija za mirovna prizadevanja zadnjih let n. pr. rusko-japonska vojna, in to tembolj spričo dejstva, da je pred par leti ravno ruski car Nikolaj II. bil oni splošno opevani „mirovni angel“, ki je pred par leti prvi izprožil misel mirovne konference, misel splošnega razoroženja. Če pa vkljub temu ruski svetnik pl. Martens opravičuje svoj optimizem ter se tolaži s tem, da za rusko-japonske vojne povodom znane hulske afere ni prišlo tudi do vojne med Rusijo in Anglijo ravno po mednarodnem razsodišču, se nam zdi tak uspeh, ako smemo sploh rabiti ta izraz, pač le slučajen. Svetovni mir je vsekakor samo idealen in iluzoričen fantom dotlej, dokler v vsem javnem življenju ne prodre splošna demokracija,* dokler bo usoda naroda odvisna od volje ali nevolje posameznih oblastnikov, dokler se

* Glej naš uvodni članek v 43. številu lanskega leta! Uredn.